

О.В. СТОГОВА

ДВНЗ «Українська академія

банківської справи НБУ»

ПРОБЛЕМА ІДЕОЛОГІЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ УКРАЇНИ

Формування дієвого громадянського суспільства є можливим за умови його чіткої структуризації. Одним із критеріїв структуризації має бути ідеологія. Плюралізм ідеологій є основою появи різноманітних партій. Показником рівня ідеологічної структуризації суспільства є партійна система, що сформувалася у суспільстві.

Міністерством Юстиції України станом на 19 березня 2014 року було зареєстровано 200 політичних партій [1], які представляють широкий ідеологічний спектр. Ідеології виявляються у назві партії: ліберальна, соціалістична, консервативна, соціал-демократична, комуністична. Так, у назвах українських політичних партій ідеологія прямо вказана у 20 партій, у 5 – комуністична, 2 – соціалістична, 4 – соціал – демократична, 2 – консервативна, 2 – націоналістична, 3 – ліберальна, 1 – ліберально-демократична, 1 – анархістська. Ідеологічність поєднується із конфесіональністю у назвах 6 партій: зареєстровано 2 християнсько-демократичних партії, 1 соціально-християнська, 1 – християнсько-ліберальна, 2 – християнських. Але часто у назві партії ідеологічні уподобання відсутні: через «втому» суспільства від ідеологій за ХХ століття та небажання розбиратися у ідеологічних хитросплетіннях у ХХІ столітті українські партії намагаються виглядати як позаідеологічні або навіть природоохоронні організації, в Україні 6 політичних партій виходячи із їхніх назв є природоохоронними організаціями. Тому аналіз ідеологічних характеристик партій слід робити спираючись на статuti та програми.

Для українських партій характерним є створення не на базі ідеологічних цінностей, а навколо курсу зовнішньополітичної орієнтації (європейські орієнтовані або проросійські орієнтовані), саме цей маркер на сьогоднішній день став визначальним для політичних партій в Україні. Зовнішньополітичний чинник об'єктивно не можливо обійти у програмових документах політичної партії України, але уникання при цьому конкретних ідеологічних орієнтирів вказує на відсутність стратегії розвитку українського суспільства, адже саме партійна ідеологія дає відповіді на такі принципово важливі питання: які форми власності визнаються, яка система оподаткування вважається справедливою, який комплекс соціальних гарантій має взяти на себе держава за умови приходу партії до влади. Відповіді на вказані питання і є ідеологічною характеристикою політичної партії, і зрозуміло, що партія, яка не інформує суспільство щодо своїх поглядів на такі життєво важливі питання або не має претензій на владу (реально партією не є), або свідомо приховує свої принципи.

Ідеологія залишається обов'язковим маркером політичної партії, оскільки визначення ідеологічної ідентичності партій дозволяє робити прогнози та припущення щодо формування коаліцій, які вимагають від учасників принаймні короткострокового узгодження політичних позицій та стратегій. За цих умов ідеологічне позиціонування визначає кордони «політично можливого» для цих політичних сил, або компромісів, до яких можуть вдатися учасники таких коаліцій, не порушуючи такі кордони. Урахування ідеологічної ідентичності партій є одним із важливих чинників для побудови політичного прогнозування.

Коли політичні партії мають слабку ідеологічну ідентичність, у них є більш широкий простір для політичного маневру, проте це у перспективі може обернутися проблемами в електоральному плані, наприклад, привести до розмивання бази підтримки на користь більш сильно ідентифікованої партії. Тоді брак ідеологічної компоненти буде замінюватися додатковими факторами, такими як позиціонування лідера, курсом зовнішньополітичної орієнтації чи підведенням під передвиборчу пропозицію популістської основи.

Аналізуючи статuti та програми політичних партій в Україні з погляду ідеології можна зробити наступні висновки:

1. Українські політичні партії формально представляють весь ідеологічний спектр, але реально мають слабку ідеологічну ідентичність.

2. Класичний поділ політичних партій в Україні на лівих, правих і центристів є ускладненим, оскільки основним критерієм такої класифікації є ставлення до рівності як базової цінності, а більшість політичних партій в Україні має відверто популістський характер, і рівність використовує у політичному дискурсі як гасло, а не цінність.

3. Для сучасного світу характерний процес синтезування і гібридизації ідеологічних засад. Для українських партій типовим є включення до своїх програмових засад протилежних ідеологічних принципів. Такі ліберальні цінності як права і свободи особистості переплітаються із колективістськими цінностями: соціальна рівність, державні соціальні гарантії. Партії не просто не бажають звужувати кількість своїх прихильників, а насправді не мають чітко визначеної ідеологічної позиції, адже подекуди створювалися під конкретну особистість, або конкретну виборчу ситуацію і реальної претензії на владу не мають, як не мають і конкретного уявлення, що робити у випадку, якщо цю владу отримають.

Література

1. Міністерство Юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drsu.gov.ua/party>
2. Прокопова О.А. Специфіка ідеологічної структуризації українського суспільства / О.А. Прокопова // Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – 2011. - № 949. – 283с., С.243-248.
3. Ідеологічне позиціонування політичних партій в Україні / Укр. незалеж. центр політ. дослідж. : С. Г. Конончук, О. А. Ярош. – К. : Агентство «Україна», 2013. – 52 с.

Стогова О.В. Проблеми ідеологічної ідентифікації політичних партій України // Держава і право: проблеми становлення і розвитку: зб. матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (17-18 травня 2014 р.). - Суми: ПАПРУС, 2014. - С.49-51.